ESA 2022 15

Ir-regolaturi finanzjarji tal-UE jwissu lill-konsumaturi dwar ir-riskji tal-kriptoassi

L-Awtoritajiet Superviżorji Ewropej (EBA, ESMA u EIOPA – l-ASE) iwissu lill-konsumaturi li ħafna kriptoassi huma ferm riskjużi u spekulattivi. Dawn mhumiex adattati għall-biċċa l-kbira tal-konsumaturi bl-imnut bħala investiment jew bħala mezz ta' pagament jew skambju.

Il-konsumaturi jiffaċċjaw l-possibbiltà reali ferm li jitilfu l-flus kollha investiti tagħhom jekk jixtru dawn l-assi. Il-konsumaturi għandhom joqogħdu attenti għar-riskji ta' reklami qarrieqa, inkluż permezz tal-midja soċjali u influwenzaturi. Il-konsumaturi għandhom joqogħdu attenti b'mod partikolari minn redditu mwiegħed mgħaġġel jew għoli, speċjalment dak li jidher tajjeb wisq biex ikun ta' vera.

Peress li l-kriptoassi u l-prodotti u s-servizzi relatati tipikament jaqgħu barra mill-protezzjoni eżistenti taħt ir-regoli attwali tas-servizzi finanzjarji tal-UE, il-konsumaturi għandhom ikunu konxji tan-nuqqas ta' rikors jew protezzjoni disponibbli għalihom.

AFFARIJIET LI GĦANDEK TKUN TAF U TIĊĊEKKJA

Għandek tkun konxju tar-riskji speċifiċi tal-kriptoassi u tal-prodotti u s-servizzi relatati u tevalwa bir-reqqa jekk ir-riskji jkunux aċċettabbli b'kunsiderazzjoni tal-preferenzi u s-sitwazzjoni finanzjarja tiegħek stess. Dawn jinkludu r-riskju li:

- tista' titlef il-flus kollha li tinvesti;
- il-prezzijiet jistgħu jonqsu u jogħlew malajr fuq perjodi qosra;
- tista' tisfa vittma ta' prattiki qarrieqa, frodi, żbalji operattivi jew attakki ċibernetiċi; u
- mhux probabbli li jkollok xi drittijiet għal protezzjoni jew kumpens jekk l-affarijiet imorru ħażin.

Jekk qed taħseb biex tixtri kriptoassi jew prodotti u servizzi relatati, għandek tistaqsi lilek innifsek dan li ġej:

- tista' taffordja titlef il-flus kollha li tinvesti?
- lest li tieħu riskji kbar biex taqla' r-redditu reklamat?
- tifhem il-karatteristiċi tal-kriptoassi jew tal-prodotti u s-servizzi relatati?
- id-ditti/il-partijiet li qed tittratta magħhom għandhom fama tajba?
- id-ditti/il-partijiet li qed tittratta magħhom huma elenkati fil-lista s-sewda mill-awtoritajiet nazzjonali rilevanti?[1]

[1] Jekk jogħġbok innota li l-fatt li ditta/parti ma tkunx elenkata fil-lista s-sewda mhuwiex garanzija li tkun sigura biex ikollok x'taqsam magħha

- kapaċi tipproteġi b'mod effettiv l-apparati li tuża għax-xiri, għall-ħżin jew għat-trasferiment tal-kriptoassi, inklużi ċ-ċwievet privati tiegħek?

X'inhuma r-riskji ewlenin?

- **Movimenti estremi tal-prezzijiet:** ħafna kriptoassi huma soġġetti għal movimenti f'daqqa u estremi tal-prezzijiet u huma spekulattivi, minħabba li l-prezz tagħhom ħafna drabi jiddependi biss fuq id-domanda tal-konsumatur (jiġifieri, jista' ma jkun hemm l-ebda assi ta' sostenn jew valur tanġibbli ieħor). Tista' titlef ammont kbir jew saħansitra l-flus kollha investiti. Il-movimenti estremi tal-prezzijiet ifissru wkoll li ħafna kriptoassi mhumiex adattati bħala riżerva ta' valur, u bħala mezz ta' skambju jew ta' pagament;
- **Informazzjoni qarrieqa:** xi kriptoassi u prodotti relatati huma reklamati b'mod aggressiv lill-pubbliku, bl-użu ta' materjal ta' kummerċjalizzazzjoni u informazzjoni oħra li tista' ma tkunx ċara, kompluta, preċiża jew tkun saħansitra qarrieqa apposta. Pereżempju, ir-reklami permezz tal-midja soċjali jistgħu jkunu qosra ħafna, b'attenzjoni fuq il-qligħ potenzjali iżda mhux ir-riskji għoljin involuti. Għandek toqgħod attent ukoll mill-'influwenzaturi' tal-midja soċjali li tipikament ikollhom inċentiv finanzjarju biex jikkummerċjalizzaw ċerti kriptoassi u prodotti u servizzi relatati, u għalhekk jistgħu jkunu parzjali fil-komunikazzjonijiet li joħorġu;
- **Nuqqas ta' protezzjoni:** il-maġġoranza tal-kriptoassi u l-bejgħ ta' prodotti jew servizzi fir-rigward tal-kriptoassi mhumiex regolati fl-UE.[2] F'dawn il-każijiet mhux ser tibbenefika mid-drittijiet u l-protezzjonijiet disponibbli għall-konsumaturi għas-servizzi finanzjarji regolati, bħal ilmenti jew mekkaniżmi ta' rikors;
- **Il-kumplessità tal-prodott:** xi prodotti li jipprovdu esponiment għall-kriptoassi huma kumplessi ħafna, xi drabi b'karatteristiċi li jistgħu jżidu l-kobor tat-telf f'każ ta' movimenti negattivi tal-prezz. Dawn il-prodotti, minħabba l-kumplessità tagħhom, mhumiex adattati għal ħafna konsumaturi;
- **Frodi u attivitajiet malizzjużi:** jeżistu bosta kriptoassi u prattiki qarrieqa foloz u għandek tkun konxju li l-uniku għan tagħhom huwa li jċaħħduk minn flusek bl-użu ta' tekniki differenti, pereżempju l-phishing;
- **Manipulazzjoni tas-suq, nuqqas ta' trasparenza tal-prezzijiet u likwidità baxxa:** kif il-prezzijiet tal-kriptoassi huma determinati u kif l-eżekuzzjoni tat-tranżazzjonijiet fl-iskambji ħafna drabi mhijiex trasparenti. Iż-żamma ta' ċertu kriptoassi hija kkonċentrata ħafna wkoll, u dan jista' jħalli impatt fuq il-prezzijiet jew il-likwidità. Għalhekk tista' ma tiksibx prezz jew trattament ġust meta tixtri jew tbigħ il-kriptoassi, jew ma tkunx tista' tbigħ il-kriptoassi tiegħek malajr kemm tixtieq fin-nuqqas ta' xerrej potenzjali. Każijiet ta' manipulazzjoni tas-suq ġew irrappurtati f'diversi okkażjonijiet; u
- **Hacks, riskji operazzjonali u kwistjonijiet ta' sigurtà:** it-teknoloġija ta' reġistru distribwit li tirfed il-kriptoassi tista' ġġorr riskji speċifiċi. Diversi emittenti u fornituri tas-

[2] Xi Stati Membri fl-UE implimentaw regoli nazzjonali biex jirregolaw ċerti kriptoassi u prodotti jew servizzi relatati. Barra minn hekk, il-fornituri ta' xi tipi ta' servizzi ta' kriptoassi, inklużi s-servizzi ta' skambju u s-servizzi ta' kustodja huma meħtieġa li jkunu awtorizzati jew irreġistrati għall-finijiet tal-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus u l-finanzjament kontra t-terroriżmu. Jekk jogħġbok irreferi għall-awtorità kompetenti rilevanti għal aktar dettalji.

servizz għall-kriptoassi, inklużi l-iskambji tal-kripto u l-fornituri tal-kartieri, esperjenzaw attakki ċibernetiċi u problemi operattivi serji. Ħafna konsumaturi tilfu l-kriptoassi tagħhom jew sofrew telf minħabba hacks u tfixkil bħal dawn jew minħabba li tilfu ċ-ċwievet privati li jipprovdu aċċess għall-assi tagħhom.

Informazzjoni ġenerali

Din it-Twissija hija bbażata fuq l-Artikolu 9(3) tar-Regolamenti ta' twaqqif tal-ASE[3]. Din issegwi twissijiet preċedenti dwar ir-riskji tax-xiri/iż-żamma tal-kriptoassi.[4,5,6]

Il-kriptoassi jistgħu jiġu definiti bħala rappreżentazzjoni diġitali ta' valur jew drittijiet li jistgħu jiġu trasferiti u jinħażnu elettronikament, bl-użu ta' teknoloġija ta' reġistru distribwit jew teknoloġija simili.

L-ASE jinnotaw iż-żieda fl-attività tal-konsumatur u fl-interess fil-kriptoassi, inklużi l-hekk imsejħa muniti virtwali u l-emerġenza ta' tipi ġodda ta' kriptoassi u prodotti u servizzi relatati, pereżempju l-hekk imsejħa tokens mhux funġibbli (NFTs), derivattivi bi kriptoassi bħala polzi tal-assigurazzjoni tal-ħajja marbuta ma' unitajiet ta' investiment, bi kriptoassi bħala applikazzjonijiet ta' finanzi sottostanti u deċentralizzati (DeFi), li jistqarru li jiġġeneraw redditu għoli u/jew mgħaġġel. L-ASE huma mħassba li numru dejjem jikber ta' konsumaturi qed jixtru dawk l-assi bl-aspettattiva li ser jaqilgħu redditu tajjeb mingħajr ma jindunaw bir-riskji kbar involuti.

F'Settembru 2020, il-Kummissjoni Ewropea ppreżentat proposta leġiżlattiva għal regolament dwar is-swieq fil-kriptoassi.[7] Il-proposta tipprovdi qafas komprensiv għar-regolazzjoni u s-superviżjoni tal-emittenti u l-fornituri tas-servizzi għall-kriptoassi bil-għan li jiġu protetti l-konsumaturi u l-integrità u l-istabbiltà tas-sistema finanzjarja. Madankollu, il-konsumaturi huma mfakkra li l-proposta tibqa' soġġetta għall-eżitu tal-proċess koleġiżlattiv.[8] Il-konsumaturi bħalissa mhuma ser jibbenefikaw minn ebda waħda mis-salvagwardji previsti f'dik il-proposta sakemm tiġi adottata u tapplika.

Fid-data ta' din it-twissija, hemm aktar minn 17 000 kriptoassi differenti, li xi wħud minnhom kultant jissejħu l-hekk imsejħa "muniti virtwali" jew "muniti" diġitali jew "tokens".[9] L-aktar kriptoassi prominenti sal-lum jinkludu l-bitcoin u l-ether, li flimkien jirrappreżentaw madwar 60 % tal-kapitalizzazzjoni totali tas-suq tal-kriptoassi. Il-konsum tal-enerġija ta' xi kriptoassi

---

[3] Regolament (UE) 2019/2175 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-18 ta' Diċembru 2019 li jemenda r-Regolament (UE) 1093/2010 li jistabbilixxi Awtorità Superviżorja Ewropea (Awtorità Bankarja Ewropea), ĠU L 331, 15.12.2010, p. 12: Regolament (UE) 1094/2010 li jistabbilixxi Awtorità Superviżorja Ewropea (Awtorità Ewropea tal-Assigurazzjoni u l-Pensjonijiet tax-Xogħol), ĠU L 331, 15.12.2010, p. 48; Regolament (UE) 1095/2010 li jistabbilixxi Awtorità Superviżorja Ewropea (Awtorità Ewropea tat-Titoli u s-Swieq), ĠU L 331, 15,12.2010, p. 84.
[4] EBA (2013) *Twissija lill-konsumaturi dwar muniti virtwali*, it-12 ta' Diċembru
[5] ESAs (2018) L-ASE iwissu lill-konsumaturi dwar riskji fix-xiri ta' muniti virtwali, it-12 ta' Frar
[6] ESMA (2021) *L-ESMA tara riskji għoljin għall-investituri fi kriptoassi mhux regolati*, is-17 ta' Marzu
[7] Proposta għal regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar is-Swieq fil-Kriptoassi, u li jemenda d-Direttiva (UE) 2019/1937, COM/2020/593, 24/09/2020.
[8] Il-proċedura leġiżlattiva ordinarja - Consilium (europa.eu)
[9] Sors: Coinmarketcap.com, *data* mit-3 ta' Marzu 2022

huwa għoli, eż., minn proċessi ta' mining ta' kriptovaluta u ta' validazzjoni, u l-konsumaturi għandhom ikunu konxji tal-impatt ambjentali tagħhom.[10]

[10] Għal aktar dettalji, ara pereżempju Cambridge Centre for Alternative Finance (2022), "Indiċi tal-Konsum tal-Elettriku ta' Cambridge Bitcoin"